

## Bognoter

Gunhild Agger og Anker Gemzøe (red.), *Arbejderkultur 1870-1924. En antologi*. København: Medusa, 1982. 547 s., kr. 225,00.

Det er en vældig præstation, der ligger bag udgivelsen af denne store og spændende antologi, som endda kun er et af tre bind om arbejderkultur i Danmark fra 1870 til i dag. Udgiverne af dette bind, to litteraturforskere ved AUC, har samlet et righoldigt materiale om arbejderkultur i Danmark i den periode, hvor den moderne arbejderklasse for alvor blev etableret. Efter en små hundrede siders indledning om det kapitalistiske klassesamfunds konstituering og udvikling og om arbejderklassens faglige og politiske udvikling i samme periode præsenteres det store tekstudvalg tematisk opdelt i 4 hovedgrupper: Levevilkår og familieformer, uddannelse og oplysning, arbejderlitteratur og til sidst arbejderbevægelsens kulturpolitik.

Problemstillinger og indfaldsvinkler til hvert af de 4 temaer introduceres i korte og overskuelige indføringsartikler, der på udmærket vis binder teksterne sammen. Selve tekstudvalget virker rimeligt, når mange forskellige hensyn har skullet koordineres. To overordnede temaer er imidlertid gledet ud ved den endelige redigering, hvad der absolut må beklages. Det drejer sig om arbejdersporten m.m. og om arbejderbevægelsens konstituering (herunder den faglige og politiske bevægelses grundlæggende funktioner). Ud fra bogens hele anlæg er det klart, at antologien var blevet mere afrundet og helstøbt, hvis der havde været mulighed for også at inkorporere disse temaer. Måske havde det været en idé at stramme indledningen noget op og så vinde pladsen dér?

Og så savnes et forsøg på at vurdere udbredelsen og gennemslaget af de forskellige kulturmanifestationer og -fænomener, både over tid og i deres regionale variation. Det fremhæves i forordet, at den slags overvejelser har spillet ind ved udvælgelsen, men det ville også have været nyttigt at lægge disse overvejelser frem for brugerne af antologien, der på dette punkt lades lidt i stikken.

Jørgen Elklit

Oluf Danielsen og Bent Sørensen: *Energikriser og udviklingsperspektiver*. København: FN-forbundet, 1983. 197 s., 50,00 kr.

To ansatte på RUC har skrevet en meget nyttig bog om energiforhold og -problemer i den 3. verden. Fremstillingen er bred og behandler problemstillingen realistisk, dvs. tager også hensyn til mere overordnede forhold af politisk, økonomisk og social karakter, herunder u-landenes afhængighed af især de højtudviklede kapitalistiske lande.

Kapitel 1 giver en stemningsmæssig indgang til problemet ud fra en oplevelse i

## Bognoter

Gunhild Agger og Anker Gemzøe (red.), *Arbejderkultur 1870-1924. En antologi*. København: Medusa, 1982. 547 s., kr. 225,00.

Det er en vældig præstation, der ligger bag udgivelsen af denne store og spændende antologi, som endda kun er et af tre bind om arbejderkultur i Danmark fra 1870 til i dag. Udgiverne af dette bind, to litteraturforskere ved AUC, har samlet et righoldigt materiale om arbejderkultur i Danmark i den periode, hvor den moderne arbejderklasse for alvor blev etableret. Efter en små hundrede siders indledning om det kapitalistiske klassesamfunds konstituering og udvikling og om arbejderklassens faglige og politiske udvikling i samme periode præsenteres det store tekstudvalg tematisk opdelt i 4 hovedgrupper: Levevilkår og familieformer, uddannelse og oplysning, arbejderlitteratur og til sidst arbejderbevægelsens kulturpolitik.

Problemstillinger og indfaldsvinkler til hvert af de 4 temaer introduceres i korte og overskuelige indføringsartikler, der på udmærket vis binder teksterne sammen. Selve tekstudvalget virker rimeligt, når mange forskellige hensyn har skullet koordineres. To overordnede temaer er imidlertid gledet ud ved den endelige redigering, hvad der absolut må beklages. Det drejer sig om arbejdersporten m.m. og om arbejderbevægelsens konstituering (herunder den faglige og politiske bevægelses grundlæggende funktioner). Ud fra bogens hele anlæg er det klart, at antologien var blevet mere afrundet og helstøbt, hvis der havde været mulighed for også at inkorporere disse temaer. Måske havde det været en idé at stramme indledningen noget op og så vinde pladsen dér?

Og så savnes et forsøg på at vurdere udbredelsen og gennemslaget af de forskellige kulturmanifestationer og -fænomener, både over tid og i deres regionale variation. Det fremhæves i forordet, at den slags overvejelser har spillet ind ved udvælgelsen, men det ville også have været nyttigt at lægge disse overvejelser frem for brugerne af antologien, der på dette punkt lades lidt i stikken.

Jørgen Elklit

Oluf Danielsen og Bent Sørensen: *Energikriser og udviklingsperspektiver*. København: FN-forbundet, 1983. 197 s., 50,00 kr.

To ansatte på RUC har skrevet en meget nyttig bog om energiforhold og -problemer i den 3. verden. Fremstillingen er bred og behandler problemstillingen realistisk, dvs. tager også hensyn til mere overordnede forhold af politisk, økonomisk og social karakter, herunder u-landenes afhængighed af især de højtudviklede kapitalistiske lande.

Kapitel 1 giver en stemningsmæssig indgang til problemet ud fra en oplevelse i

Tanzania, og i kapitel 7 behandles fire andre landes problemer og muligheder mere udførligt. I de mellemliggende fem kapitler indføres der i problemstillingen: energi, udvikling og sikkerhed, ligesom u-landenes energiforhold behandles og relateres til forskellige udviklingsstrategier og disses energibehov. Endvidere behandles mulighederne for en bedre udnyttelse af energien samt den vedvarende energis ret store muligheder i mange u-lande. I det afsluttende kapitel 8 belyses gennem dokumenter og kommentarer forskellige former for internationalt samarbejde, der har betydning for u-landenes stilling på energiområdet. Bogen kan anbefales som en klar indføring i u-landenes energisituation.

Niels Chr. Sidenius

Kai Kristensen, Henning Madsen og Peter S. Mortensen, *Analyse af Kvalitative Data: Grundbog for samfundsvidenskaberne*. Herning: Systime, 1982. 112 s., 74,50 kr.

Denne bog følger sig ind i rækken af det hurtigt voksende antal bind om statistisk analyse af kvalitative data. Bogen er tænkt som lærebog. Den gennemgår en række både gammelkendte og nyere teknikker, startende med  $\chi^2$ -baserede tests og sluttende med log-lineære modeller. Bogen er klart mere orienteret mod test end mod kausal- eller datastrukturanalyse, til trods for at bogens forfattere (pp. 18-19) erkender, at samfundsvidenskabelige data i praksis sjældent opfylder forudsætningerne for anvendelsen af statistiske tests. Undertegnede anmelder mener, at denne (og mange andre lærebøger i samfundsvidenskabelig metode) lægger for meget vægt på testaspektet. De væsentlige metodiske problemer i empirisk samfundsforskning grunder sig næsten aldrig i simpel statistisk usikkerhed. Denne prioritering er formentlig også baggrunden for den store vægt, der lægges på nyere metoder som log-lineære modeller. Disse modeller er kun i henseende til test almindelig tabelanalyse overlegen. Alle estimationer af effekter (af den ene variabel på den anden) inklusive interaktionseffekter kan lettere og mere gennemskueligt baseres på almindelig tabelanalyse, som Ottar Hellevik klart har demonstreret det i *Kausalanalyse av krystabeller*. Oslo: Universitetsforlaget, 1980.

Bedømt på pædagogiske præmisser er bogen ikke særlig vellykket. Den benytter sig af et unødvendigt, uigennemskueligt matematisk abra-cadabra, som er helt ubegrundet, da bogen kun præsenterer teknikkerne. Der er ikke tale om nogen deduktiv udledning af modellerne. Disse unoder genfindes delvis i sproget. Et af de værste eksempler er følgende udtryk: »det præ-datalogiske år 1925«. Man kan let finde bedre og mere pædagogiske lærebøger i emnet. Helleviks ovenfor nævnte bog er et eksempel, H.T. Reynolds, *Analysis of Nominal Data*, Sage University Paper Series on Quantitative Applications in the Social Sciences. Beverly Hills and London: Sage, 1977, er et andet.

Ole P. Kristensen